

Stockholm
16 december 2011

Öppet julbrev till biskop Hans Stiglund, Luleå stift

Biskop Hans, jag vill önska dig en *God Jul*. Med detta menar jag inte en trevlig jul. Jag menar en nyttig jul: en jul av självreflexion och självprövning. Jag skulle önska att du, likt huvudfiguren i Charles Dickens "En julsång på prosa", finge nåden att i andanom ledas bort i tid och rum för att kunna se dig själv utifrån, eller kanske snarare se konsekvenserna av ditt eget handlande. Det skulle inte vara trevligt. Men som sagt nyttigt.

En första julens ande skulle nog bara föra dig från ditt ämbetsrum i stiftskansliet över gatan till Luleå domkyrka, men flytta dig bakåt i tiden till dagens datum, den 16 december, för 55 år

sedan. Där skulle du få se en lycklig och förväntansfull 26-åring ta emot sin vigning till präst av inte mindre än två av dina föregångare på biskopsstolen. Den unge André Östlund har från en otypisk bakgrund sökt sig till en punkt i tillvaron där han mött sitt kall. Här står han nu redo för ett yrkesliv i vilket han hängivet och lojalt skall komma att tjäna Svenska kyrkan ända fram till sin sjukpensionering 1987. Han står redo inför ett vuxenliv där en grundval i hela hans identitet som människa, ända till ålderdomen, skall förbli just detta: att vara präst. I detta, att tjäna sin Gud som präst i Svenska kyrkan skall det ligga en glädje, en värme och ett hopp, också när arbetet i kyrkans värld ibland skall bli både slitsamt och desillusionerande. Föga anar den unge André att Luleå stift och dess biskop skall komma att förmörka hela hans tillvaro på ålderns höst med en lögnens och den hänsynslösa kränkningens svartaste svärta. Föga kan

ynglingen ana att den prästvigning han nu tar emot skall dras i smutsen, och bli till något som han bara ska känna obehag och förtvivlan inför, 55 år senare. Allt detta till följd av intellektuell oreda och lättsinne inför maktens ansvar – inte minst från din sida, biskop Hans.

En andra julens ande skulle nog ta dig med till en lägenhet i Skellefteå. I sin säng ligger en 81-årig André Östlund. Han är sjukpensionerad sedan tjugofyra år tillbaka. Under de senaste tolv åren har han inte förmått tjänstgöra som präst i någon annan mening än att han har fungerat som själasörjare i bekantskapskretsen. Han är själsligen vid bästa vigör. Han ägnar numera helst den energi han har kvar åt språkstudier – arameiska, arabiska och koptiska. (Att knäcka den grammatiska koden är för honom en sport. För några år sedan var det andra intressen som gällde: datorprogrammering, kalendersystem, atomfysik och högre matematik.) Men han lider av en uppsättning sjukdomar som med åren har blivit alltmer komplex. Vissa perioder är det sämre, andra är det bättre. Ibland kan han gå promenader med sin rollator, eller hälsa på hos vänner. Andra dagar kan han knappast lämna sängen. Han visar det ogärna, men du kan se att han har ont. Ända sedan tiden före sin sjukpensionering är han mycket, mycket van vid fysisk smärta. Ofta outhärdlig smärta.

Men sedan ett knappt år är det inte fysisk smärta som plågar honom mest. Det är i stället orättfärdighet och lögn. Det är de två grova övergrepp som Luleå domkapitel valde att utsätta honom för den tjuugoåttonde mars och den femte september i år. Ni som deltog i de enhälliga besluten spred då otvetydiga lögner om honom. Ni gjorde det på ett i eminent mening offentligt sätt. Ni gjorde det utan skälig grund. (De papper som ni bör ha haft på bordet visar alldeles entydigt att det just var lögner det handlade om.) Dessutom gjorde ni detta i det uttryckligt formulerade syftet att utsätta honom ”för andras missaktning” – som företeelsen heter i Brottsbalkens femte kapitel. Den paragraf i Kyrkoordningen som ni anförde och citerade i beslutstexten tillåter domkapitlet att – om det så vill – straffa en präst med offentlig kritik om han eller hon ”i avsevärd mån skadat det förtroende som en präst bör ha”. Beslutstexten i protokollet är otvetydig: på grundval av era lögner, inget annat, valde ni att stämpla André Östlund som ”illojal” mot Svenska kyrkan. Genom att göra detta begick ni som deltog i beslutet ett brott enligt svensk lag. Ni gjorde detta en första gång i slutet av mars. Ni upprepade den brottsliga gärningen en andra gång i början av september. Det ligger förstås i samhällets intresse att personer som har begått ett så allvarligt brott – grovt förtal, alternativt förtal – lagförs och straffas. Och det kan nog ske vad det lider.

Men det är egentligen inte själva brottsligheten i ditt och de andra ledamöternas handlande som nu smärta den åldrade André Östlund där han ligger. Det är inte den sidan av saken som så förmörkar både hans dagar och nätter. Det är främst själva *ondskan* i dessa angrepp från den kyrka som han tjänat lojalt i hela sitt vuxenliv – en slarvighetens futtiga och banala ondska. Men det är också den förbluffande falskheten och fegheten i stiftsledningens försök att smita undan ansvaret för sina övergrepp. Inte minst ditt eget nervösa trixande och fixande, biskop Hans, har varit mycket märkligt att följa. Dessutom smärta alla skäl till förtvivlan över kyrkliga företrädares uppenbara likgiltighet, inte bara för elementär mänsklig anständighet, utan också för allt vad kristlig sannfärdighet och rättfärdighet heter. Det har för André Östlund varit så märkligt att bevittna hur dessa kyrkans företrädare – och inte minst Du som biskop – tycks tro er kunna gömma vad ni gjort inför Gud (om nu detta är en makt som ni alls räknar med).

Den tolfte september skrev du till André Östlund i syfte att gjuta olja på vågorna. Du kan nu se arket med biskopsvapnet i brevhuvudet ligga där på nattygsbordet. I öppen motsägelse mot vad du själv skrev till andra personer i samma veva försökte du där lura i den gamle mannen något. Du ville få honom att inbilla sig att ert beslut i mars byggde på *en helt annan beslutsgrund* än den som råkar stå uttryckligt formulerad i beslutstexten – en från din sida helt nypåhittad beslutsgrund. (Första gången någon hade hört ett knyst om detta hugskott var när du nämnde det för mig på ditt ämbetsrum tre dagar tidigare.) Dessutom hade du mage att i brevet påstå att ni i domkapitlet endast hade uttalat en ”mild kritik” mot honom när ni stämplade honom som illojal mot Svenska kyrkan och gav vid handen att han ”i avsevärd mån” skulle ha ”skadat det förtroende som en präst bör ha”. När du nu ser André ligga där, förblir du då oförmögen att själv se hur grym och kränkande en sådan bagatellisering är? Detta brev valde du dessutom att inleda med den lismande förbindliga och gubbigt kollegiala inledningsfrasen ”Broder”. Kan den som är hemmastadd i sin Bibel se detta ord i detta sammanhang utan att tanken går till Skriftens paradigm för människan som söker smita undan sitt ansvar för onda gärningar inför Guds ansikte? (1 Mos 4:9.)

En tredje julens ande skulle nog ta dig tillbaka till domkapitlets sammanträde den tjuugoåttonde mars i år. Du kan se dig själv sitta där med ordförandeklubban. Du kan se dig själv låta klubban falla. Ni proklamerar därmed officiellt att en 80-årig, svårt sjuk trotjänare skall anses vara illojal mot Svenska kyrkan. Den enda förklaring till vad den påstådda illojaliteten skulle *bestå i* är att ni ger vid handen att André Östlund skulle ha gjort följande:

- i) han skulle ha hyst eller uttryckt missnöje med Svenska kyrkans beslut att söka vigselrätt för sina präster,
- ii) han skulle ha sökt verka för förändring i detta avseende,
- iii) han skulle ha sökt verka för sådan förändring genom att väcka opinion, och
- iv) han skulle därmed ha verkat för förändring med icke demokratiska medel.

Samtliga dessa påståenden är bevisligen falska. Mer än så: deras falskhet framgår entydigt av de papper som ni har framför er på bordet, eller som ni åtminstone *borde* ha haft framför er på bordet. André Östlund hade i ett brev tretton dagar tidigare vänt sig till dig personligen, och särskilt bett *dig* att ombesörja att alla ledamöter verkligen hade tillgång till alla handlingar i ärendet, och se till att alla ledamöter verkligen hade läst dem, ifall ni nu skulle fatta något slags beslut i ett ärende som såvitt han kunnat se var avslutat med ett myndighetsbeslut den trettonde januari. Det var ett beslut som inte gick att överklaga. Kammarkollegium hade bifallit en ansökan från honom själv, och därmed tillbakavisat domkapitlets yrkan på avslag i ett remissvar från den sjunde december 2010. Som du väl vet kom ert straffbeslut, från André Östlunds horisont betraktat, som en blixtnedslag från en klar himmel: *ingenting* som tidigare meddelats honom från stiftet hade kunnat ge vid handen att en sådan ansökan som det handlade om skulle kunna stämplas som en akt av *illojalitet* och som något som *allvarligt skulle skada det förtroende en präst bör ha*. Domkapitlets beteende visade sig kort sagt vara lika förutsägbart som en herrelös pitbullterriers.

Hade du gjort vad han bad dig om den femtonde mars? Hade ni, alla ledamöter, samtliga handlingar i ärendet framför er? Var ni verkligen alla medvetna om vad som faktiskt stod i dessa papper, innan ni nu gav er i kast med att fatta ett så drakoniskt beslut om en 80-årig emerituspräst, som inte stått i ett anställningsförhållande till domkapitlet under de senaste tjugofyra åren? Hade ni läst innantill? Gav stiftsjuristen Anna Hjärtberg Wernqvist i egenskap av föredragande en rättvisande bild av vad som faktiskt hänt – t.ex. av hur hon själv hade agerat i april 2010? (Var hon förresten särskilt lämplig att vara föredragande i detta ärende?) Det var ju, som du var väl informerad om redan från början, André Östlunds naturliga reaktion på ett självsvåldigt administrativt förfarande från Hjärtberg Wernqvist själv, i en specifik enskild angelägenhet, som hade satt igång hela det händelseförlopp som nu tog sin ände med att klubban föll. Bakgrunden till att André Östlund hade skrivit till dig tretton dagar före straffbeslutet var vidare att just Hjärtberg Wernqvist, den tjugofjärde februari, hade sänt honom tre ytterst gåtfulla frågor. Enligt egen utsago ställde hon dem på domkapitlets vägnar (men något bemyndigande beslut har inte någon, trots förfrågan, sett röken av). Den första av frågorna fanns redan besvarad med *massiv* utförlighet i de föregående handlingarna. Den var därför ytterst märklig att ställa. Hade inte Hjärtberg Wernqvist *själv* läst innantill i handlingarna? Det faktum att hon nu *lekt myndighet* och skickat sina frågor i rekommenderat brev med mottagningsbevis antydde faktiskt att så var fallet: hon borde från innehållet i handlingarna mycket väl ha vetat att André Östlund denna period låg helt sängbunden i svår smärta. Men nu tvingade hon honom helt resolut ut på stan (hans hustru accepterades inte som bud). Hjärtberg Wernqvists frågor nummer två och tre var obesvarbara, eftersom de förutsatte gåtfulla premisser som var fullkomligt irrelevanta i ärendet: det gick helt enkelt inte att besvara dem utan att svaret skulle ha blivit missvisande. Detta elementära förhållande hade André Östlund förklarat för domkapitlet i sitt brev till dig den femtonde mars.

Du ser nu dig själv sitta där med klubban, biskop Hans: varför väljer du och de andra ledamöterna att ignorera alla dessa realiteter när ni formulerar ert beslut? Visste ni inte? Fattade ni inte? Begrep ni själva vad ni höll på med? Tog du ditt ansvar?

I ett brev som du senare skulle skriva till mig på domkapitlets vägnar – daterat den femte september i år, men av någon anledning avsänt två veckor senare – bekräftar du en misstanke som jag hade uttryckt i en skrivelse till domkapitlet i juli. Du medger där att ni den tjuugoåttonde mars tillämpade *en schablon* när ni fattade ert beslut: formen och formuleringar-

na var desamma som hade använts i förmodat motsvarande ärenden i andra stift. (Du skrev: ”Domkapitlets ställningstagande står helt i överensstämmelse med de beslut som fattats i övriga domkapitel.”) Problemet är naturligtvis att det veterligen inte har funnits något enda motsvarande, eller ens beslätat ärende i något annat stift. Ni valde att helt godtyckligt kränga en fullkomligt irrelevant referensram över André Östlunds fall. Och det tycks ha varit när ni gjorde detta – utan att tänka efter och läsa innantill i de föregående handlingarna – som ni kom att göra er skyldiga till grovt förtal, alternativt förtal. Denna referensram handlar om kontroverserna kring den nya äktenskapslagstiftningen och kyrkans beslut att börja viga samkönade par.

I andra stift har det *förvisso* förekommit präster som verkligen gjort vad ni – där vid bordet den tjugooåttonde mars – nu sitter och proklamerar om André Östlund: de *har* faktiskt i missnöje med Svenska kyrkans beslut att söka vigselrätt för sina präster (enligt den nya ordningen) sökt verka för förändring i detta avseende genom att skapa opinion, och de har gjort så genom att hos Kammarkollegium ansöka om att bli befriade från sin vigselrätt. *Ingenting* av detta gäller André Östlund. I sitt omedelbara kyrkliga och samhällliga sammanhang – det sammanhang som i praktiken avgör vilken skada han lidit genom ert brott – innebar domkapitlets beslut den tjugooåttonde mars att ni ledamöter indirekt, men mycket tydligt, riktade ytterligare en anklagelse mot honom, nämligen att han

v) i sitt förmodade agerande för förändring genom att skapa opinion med odemokratiska medel skulle ha motiverats till handling av en negativ inställning till samkönade vigslar inom Svenska kyrkan, kanske också till samkönade äktenskap överhuvudtaget (och möjligen också en negativ inställning till homosexualitet i största allmänhet).

Som sagt: *ingenting* av detta gäller André Östlund. Han hade visserligen som medborgare vänt sig till beslutande myndighet, Kammarkollegium, för att i sitt enskilda ärende begära att bli befriad från den vigselrätt som Svenska kyrkan på Anna Hjärtberg Wernqvists initiativ hade sökt för honom – utan att tillfråga honom eller ens i förväg informera honom om sakens innebörd.

Detta hade Hjärtberg Wernqvist gjort *i stället för* att göra något åt det bekymmer som André Östlund sökt uppmärksamma stiftsledningen på i ett mejl till henne den tjugosjunde april 2010. Problemet var att Luleå stift helt enkelt hade glömt en stor mängd emeritiprästers existens: genom administrativt slarv saknades dessa i stiftets register. André Östlund var en av dessa. Han hade upptäckt att något inte stämde när stiftet hade skickat ut handlingar angående vigselrätten till alla präster i stiftet vars existens ännu fanns i dess minne. Genom att höra av sig om detta hade han också varnat för att de bortglömda emeritiprästerna nu riskerade att förrätta juridiskt ogiltiga vigslar, eftersom de var ovetande om att den vigselrätt de hade fått genom sin prästvigning numera var ogiltig. (Denna risk skulle snart visa sig bli en obehaglig realitet i andra stift.) I mejlväxlingen återkom André Östlund flera gånger till vikten av att du som biskop och *pastor pastorum* tog ansvar för den egendomliga situationen. Från ditt håll hördes inte ett knyst och gjordes uppenbarligen ingenting. Varför valde du att inte ta upp telefonluren och ringa till Skellefteå? Skulle den situation som skapas den 28 mars 2011 ha uppkommit ifall du hade tagit ditt ansvar ett knappt år tidigare? Dessutom hade André Östlund den gången – våren 2010 – begärt att få samma handlingar om vigselrätten som hans systrar och bröder i ämbetet hade fått. *Det har han ännu idag inte fått.*

Den enda information han delgivits från Luleå stift och Svenska kyrkan angående vigselrättsfrågan har han fått i e-postväxlingen med Hjärtberg Wernqvist våren 2010. (Även den skall finnas med i de offentliga handlingarna i ärendet – om inte annat som bilaga till en senare skrivelse.) Där framgick klart och tydligt att *sjukdom* ansågs vara skäl för undantag från principen att alla präster enligt kyrkans mening borde ha vigselrätt. Sjukdom var också

det anförda skäl som Kammarkollegium valde att nämna när det biföll André Östlunds begäran att bli befriad från sin individuella vigselrätt. Jag vet att du, biskop Hans, har din egen privata uppfattning om vad ”sjukdom” i detta sammanhang skulle kunna tänkas innebära. Men den är inte bara oförenlig med vad Hjärtberg Wernqvist nu hade upplyst André Östlund om, utan den är dessutom någonting som André Östlund inte hade hört ett knyst om förrän jag berättade för honom att du ordat om detta i vårt samtal den nionde september – alltså nära ett år efter att han gjort den ansökan till Kammarkollegium som domkapitlet velat stämpla som en akt av illojalitet.

Titta ordentligt på dig själv där du nu sitter med ordförandeklubban, biskop Hans. Vilket ansvar tog du? Vilken skuld har du till det brott som begicks och det övergrepp som skedde? Varför hade du valt att inte gripa telefonluren för att faktiskt *prata* med André Östlund när han frågat efter din röst i ärendet – i maj 2010, i november-december 2010, eller veckorna efter den femtonde mars 2011? Vad är du idag beredd att göra för att ställa till rätta det onda som du varit så aktivt delaktig i att ställa till med?

Och innan du av julens tredje ande förs bort från scenen i domkapitlet den tjugooåttonde mars, tänk efter: vem var det egentligen som sa det där som skulle bli ett falskt *cit*at i beslutstexten? Där påstår ni nämligen att André Östlund ”enligt egen utsago” inte förrättar ”så många vigslar varje år”. Ni sitter nu alltså där vid bordet och diktar ihop att André Östlund skulle ha ”utsagt” något med innebörd att han åtminstone förrättar *några* vigslar per år, när han faktiskt inte har förrättat fler än fyra vigslar efter sin sjukpensionering 1987 – samtliga under det förra årtusendet. Det uppdiiktade citatet är inte en tillnärmelsevis så grov lögn som de övriga lögnerna i beslutstexten. Men det är mycket talande. Det kastar ett obarmhärtigt ljus över *kvaliteten på domkapitlets arbete* när det fattar ett så drastiskt beslut. När ni sitter där drar ni er inte för att helt lättsinnigt kasta in en formulering *som citat från den person ni angriper*, när det i bästa fall rör sig om ett stycke löst skvaller som någon av er som var närvarande vid sammanträdet hört.

Veckorna efter ert straffbeslut orkade André Östlund inte skriva mer än några korta rader till domkapitlet. Brevet innehöll endast en kort fråga. Vilken var er *källa* till påståendet om vad han själv skulle ha ”utsagt”? Domkapitlet har inte svarat, trots att det måste vara mycket enkelt för er alla som var närvarande att svara på den. Trots en numera lång rad av påstötningar fortsätter domkapitlet alltjämt att envist tiga som muren om denna enkla sak. Du vet ju själv vad som hände. Varför är detta så hemligt? Kan du se och höra hur detta egentligen gick till, innan julens tredje ande för dig tillbaka till årets julfirande igen?

Du och jag, biskop Hans, har bara träffats en gång. Som min fars bemyndigade företrädare reste jag från Stockholm till Luleå den nionde september, enbart i syfte att få höra hur du såg på denna olustiga historia. Vi pratades vid i nära två timmar. Du gav intryck av att vara en i grund och botten snäll och hederlig person – kanske till och med en sådan som kunde tänkas vara mottaglig för skäl, också när de utmanar den egna prestige. Jag gick från mötet med intrycket att du på allvar skulle rannsaka stiftets och ditt eget agerande i denna sak, och göra något för att i möjligaste mån ställa saker och ting tillrätta. Du lovade till och med att du till sist skulle skriva ett svar till min mor, Berit Östlund, som hade skrivit mycket öppenjärtigt och klokt till dig i din egenskap av *pastor pastorum* under sommaren.

Men ack vad jag bedrog mig.

Innan jag reste från Stockholm hade du inte brytt dig om att informera mig om att domkapitlet fyra dagar tidigare hade fattat ett beslut att – utan att ange skäl – åter fastslå beslutet från i mars och ensidigt ”avsluta ärendet” (som ni valde att uttrycka er). Inte heller under vårt långa samtal rörde du med ett ord att hela saken på detta vis hade hamnat i ett helt nytt läge. Din skådespelartalang måste vara avsevärd, eftersom du kunde sitta och hyckla så

skamlöst och så framgångsrikt i nära två timmar. Du röjde inte heller med ett ord att du redan hade skrivit ett brev till mig fyra dagar tidigare, i vilket du på domkapitlets vägnar, och med bemyndigande i den dagens beslut, besvarade min skrivelse från den tjugoförsta juli. Detta brev anlände av någon anledning inte förrän den nittonde september, en dryg vecka efter mitt besök i Luleå. Nu var inte detta en så stor sak, eftersom brevet ändå var påfallande ointressant. Det bestod endast av ett par sidor snömos – ett långt utdraget *goddag yxskaft* – författat i uppenbart syfte att undvika och kringgå alla de specifika frågor som hade rests i min skrivelse. Det enda som var av egentligt intresse i texten var att du bekräftade min misstanke om att domkapitlet helt godtyckligt hade krängt tolkningsramen från kontroversen om samkönade äktenskap över min fars ärende, trots att den inte hade det ringaste med saken att göra.

I vårt samtal den nionde september röjde du inte heller med ett ord att du redan hade skrivit ett svar till min mor – också detta den femte september, ett brev som inte heller avsändes förrän två veckor senare, det vill säga en vecka efter att ditt lismande brev till min far hade avsänts den tolfte september. Tonen i vad du skrev till min mor var den diametralt motsatta. Detta brev var direkt oförskämt, för att inte säga förfärande i sin grova otilståndighet. Det utgjorde i sig ytterligare en kränkning riktad mot mina föräldrar. (Övergreppen mot min far har naturligtvis också vållat min mor ett avsevärt lidande.)

Dessa båda brev hade dock en gemensam nämnare: i båda säger du uttryckligen att du prioriterar din uppgift som organisationsbyråkrat i domkapitlet (i detta fall en påfallande slarvig byråkrat) framför din uppgift som kristen biskop och *pastor pastorum*. Till min far skrev du: ”När sedan ärendet övergick till att bli ett tillsynsärende för Domkapitlet, blir ju denna ’pastor pastorum’-funktion blockerad.” Det vill säga: när du och dina tomtenissar i domkapitlet kommit på att ni vill nyttja den möjlighet Kyrkoordningen lämnar er att, om ni så behagar, kritisera präster som ni på goda eller dåliga grunder anser ha ”i avsevärd mån skadat det förtroende som en präst bör ha” (den faktiska innebörden av att ärendet ”övergick” till att bli ett tillsynsärende), *då upphör ditt ansvar som biskop*. Då blir du bara byråkrat. Det var tydligen detta som skedde i våras – i ett ärende som gällde en präst som inte ens haft domkapitlet som sin arbetsgivare på tjugofyra år. Vem ska Luleå domkapitel hoppa på med grova lögnar och lösa anklagelser härnäst, utan annat sakligt stöd än den av Svenska kyrkan ännu icke antagna *dogmen om domkapitlets ofelbarhet*? Går stiftets lekfolk säkra? Och när du tydligen träder ut ur den uppgift som du är vigd till så fort plikten som (slarvig) byråkrat kallar – vem är då biskop och herdarnas herde i Luleå stift?

Sedan dessa sista frågetecken fogats till ditt material för självrannsakan vill jag återigen tillönska dig en god och nyttig jul.

David Östlund

david.ostlund@bredband.net

KRONOLOGISK ÖVERSIKT

i ärendet kring Luleå stifts bortglömda emeritipräster och André Östlunds individuella vigselrätt

24 mars 2010:

En emerituskollega frågar André Östlund hur han ska göra med utskicket från domkapitlet angående vigselrätten. Vilket utskick?

21 april 2010:

André Östlund frågar vid ett emeritimöte om det är fler än han som inte fått domkapitlets utskick angående vigselrätten. *De flesta* har inte fått. (En kommenterar uppgivet: ”Domkapitlet som ändå aldrig hör av sig...”)

27 april 2010:

André Östlund mejlar under rubriken ”Emeritivigsel” till stiftskansliet för att fråga om det uteblivna utskicket (som han ännu idag, december 2011, inte sett röken av). Han skriver bl.a. ”Här tycks någon handläggare ha beslutat att ett okänt antal emeriti på dunkla och ej redovisade grunder valts ut för att få chansen att stå kvar som vigselförrättare. En emeritus eller emerita, som bejakat att uppgiften som präst inte varit en oväsentlig del av identiteten, måste känna det som kränkande att inte ens få en rimlig chans att själv avgöra om, eller hur, man själv vill ta ställning. Trots att blivande vigselförrättare blir föremål för prövning och beslut av en annan myndighet har någon i praktiken genom Domkapitlets omfattning av sitt utskick plockat russin ur kakan och sedan kört över en stor del av den grupp som fortfarande envisas med att trots Domkapitlets brist på intresse stå fast vid sin prästvigning. En självvärdande attityd och omsorg om äldre medarbetare som borde vara självklar för Kyrkan är sorgligt nog rätt obefintlig.”

28 april 2010:

Anna Hjärtberg Wernqvist svarar att utskicket gått till alla präster som är registrerade i organisationsregistret, och konstaterar förvånat att om någon inte fått det måste det bero på ”en miss i registreringen”. Hon nämner också att domkapitlet, när det sökt vigselförrättarbehörighet för stiftets präster gjort ”två undantag p.g.a. sjukdom”.

André Östlund svarar, och uppehåller sig uteslutande kring frågan om att ”rader av gamla trotjänare” således varit bortglömda av stiftet. Han avslutar med: ”Det vore kanske dags att låta stiftets biskop få del av vår brevväxling.”

Hjärtberg Wernqvist svarar i två mejl, där hon meddelar att André Östlund nu skulle registreras i organisationsregistret och att hon – helt oombedd – tagit initiativ till att en ansökan om vigselrätt för honom skulle göras. Mejlväxlingen går nu också till biskop Hans Stiglund.

30 april 2010:

Medan André Östlund väntar på att få det utskick som de flesta prästerna i stiftet fått, fattar Kammarkollegiet ”efter ansökan från Svenska Kyrkan” – en ansökan som han inte begärt och inte informerats om att den redan gjorts för hans räkning – att förordna honom till vigselförrättare.

11 maj 2010:

André Östlund svarar Hjärtberg Wernqvists senaste två mejl. Fokus ligger uteslutande på frågan om hur sannolikt stor mängd emeritipräster glömts bort av stiftet. Frågan väcks om konsekvenserna av detta, och om hur läget med ”obefintliga präster” kan se ut i övriga stift. Östlund konstaterar att han aldrig begärt att en ansökan skulle göras åt honom. Vad han begärt var att han skulle informeras på samma villkor som alla andra präster i stiftet och få möjligheten att förhålla sig till detta. Han fortsatte: ”Det är nästan komiskt att se hur mina mejl utan min uttalade vilja ledde till att redan nu ett ’Förordnande...att vara vigselförrättare inom Trossamfundet Svenska Kyrkan’ landat på mitt skrivbord. Med största sannolikhet kommer denna handling att ligga oanvänd i en skrivbordslåda. Ännu har jag inte hört ett ord från Biskopen. När jag föreslog att vår brevväxling skulle delges honom ville jag att han inte skulle vara ovetande om det förhållandet att ett antal präster saknades i organisationsregistret. Frågan får inte mörkas. Den är i bästa fall ’bara’ ett administrativt nederlag. Det är fortfarande din sak om du vill delge Biskopen detta mejl. Han avgör själv om han önskar någon kontakt i frågan. Mvh André Östlund.”

Hjärtberg Wernqvist svarar, och påstår att André Östlund har missförstått frågan om hur ansökningarna till Kammarkollegiet går till (intressant nog, eftersom hon underlåtit att skicka honom den information som han efterfrågat i april). I detta mejl delges André Östlund den enda principiella information angående vigselrättsfrågan som han hittills – i december 2011 – fått från stiftets och från Svenska kyrkans håll. Hjärtberg Wernqvist

skrev: ”Grundprincipen är att alla präster i Svenska kyrkan ska ha vigselrätt. I Luleå stift är ett fåtal präster undantagna från ansökan till Kammarkollegiet och det beror enbart på dessa personers sjukdom.” Hjärtberg Wernqvist meddelande också att bristerna i Luleå stifts organisationsregister inte var unika, utan att ”de flesta stift har upptäckt samma sorts felaktigheter”. (Vilket ju var precis vad André Östlund befarat.) Hon avslutade: ”Biskopen får en kopia av denna e-post och han har även fått kopia på vår tidigare skriftväxling. I Luleå stift ’mörkas’ ingenting och biskopen har naturligtvis informerats om problemen med organisationsregistret samt hur vi arbetar med att lösa dessa. Alla handlingar i detta ärende är också diarieförda i domkapitlets diarium.” **Biskop Hans Stiglund väljer ändå fram till den tolfte september året därpå, 2011, att inte på något sätt ta kontakt med André Östlund i ärendet. Biskopen väljer konsekvent att bemöta honom med tystnad.**

4 november 2010:

Kyrkans Tidning meddelar: ”Vigslar ogiltiga – stiftet missade skicka in ansökan”. Den typ av problem som André Östlunds fall har aktualiserat risken för har nu visat sig vara en obehaglig realitet i andra stift.

10 november 2010:

André Östlund har ännu inte hört något som indikerar att Luleå stift gjort det allra minsta för att göra något åt det faktum att en stor mängd av stiftets trotjänare glömts bort, ignorerats och utsatts för risken att förrätta juridiskt ogiltiga vigslar. Än mindre har man gjort något för att visa att man räknar med gamla trotjänare, och sätter värde på dem. André Östlund beslutar sig för att, närmast som en protesthandling, ansöka om att bli befriad från den vigselrätt som på ett kränkande vis har sökts åt honom över hans huvud – i stället för att något gjorts åt det högst reella problem som han i lojalitet mot Svenska kyrkan tagit ansvar för att peka på. **Han sänder en ansökan till Kammarkollegium om att befrias från sin vigselrätt. (Detta är den handling som senare av Luleå domkapitel skulle stämpas som ett uttryck för ”illojalitet” och som något som ”i avsevärd mån skadat det förtroende som en präst bör ha”).** De mycket tydliga bevekelsegrunderna är tvåfaldiga: dels Luleå stiftslednings usla hantering av hans ärende – och frågan om de bortglömda emeritiprästerna – under våren 2010, och dels hans hälsoläge, som i praktiken gjorde det omöjligt för honom att alls agera vigselförrättare.

7 december 2010:

Domkapitlet lämnar remissvar till Kammarkollegiet. Anna Hjärtberg Wernqvist skriver på dess vägnar att ”Domkapitlet anser att samtliga präster i Svenska kyrkan ska vara behöriga vigselförrättare, förutsatt naturligtvis att de uppfyller de lämplighets- och kunskapskrav som lagstiftningen ställer. Domkapitlet saknar anledning att anta att André Östlund inte skulle uppfylla dessa krav.” Domkapitlet ignorerar i sitt remissvar de skäl för befrielse från förordnandet som André Östlund faktiskt angivit – både stiftsledningens kränkande beteende mot bortglömda trotjänare, och den ingående beskrivna sjukdomsbild som André Östlund, med stöd i den information från Svenska kyrkan som han fått via Hjärtberg Wernqvist, också anfört som skäl för att som individ befrias från sitt förordnande som vigselförrättare. *Ingenting* i domkapitlets remissvar antydde att vad det nu sade sig ”anse” var förbundet med hot om straff: att handlingen att hos beslutande myndighet ansöka om befrielse från sitt individuella förordnande skulle kunna betraktas som ett uttryck för illojalitet mot Svenska kyrkan eller som något som kunde anses ”i avsevärd mån” skada ”det förtroende som en präst bör ha”. Domkapitlet formulerade inte ens en explicit yrkan om avslag, utan nöjde sig med att säga att dess ”mening” var att André Östlund *borde* fortsätta att ”vara förordnad som vigselförrättare”.

9 december 2010:

Kyrkokansliet på riksnivå ansluter ytterst kortfattat till Luleå stifts domkapitels ställningstagande i sitt remissvar till Kammarkollegiet.

26 december 2010:

André Östlund yttrar sig till Kammarkollegiet över domkapitlets och kyrkokansliets remissvar. Under påpekande att hans skäl för sin ansökan ignorerats redogör han ännu mera ingående för sina högst specifika bevekelsegrunder för att i sitt enskilda fall ansöka om befrielse från ett förordnande som sökts för hans räkning över hans huvud. Han betonar att han inte ens står i något anställningsförhållande till Luleå domkapitel, och att dess ”mening” om hur det ”bör” vara faktiskt inte är mer än en åsikt – trots att man försöker låta som något slags myndighet. Om bakgrunden med alla bortglömda emeriti skriver han bland annat: ”Biskopen är ur kyrklig aspekt alltså inte enbart eller ens i första hand administratör utan de prästvigdas själasörjare. Detta förklarar min förvåning i min ansökan att inte stiftets biskop syns till i detta ärende. Enl. bilagans mejlväxling kände han till det. Det rimliga vore att stiftets biskop trädde upp till försvar för sina prästvigda som deras själasörjare och ger dem stöd när de orätmätigt och t.o.m. utan laglig grund utsätts för försök till övergrepp just på grund av sin prästvigning från vilket håll det än må komma.” Östlund inskräppte också sjukdomsskålet. Han konkretiserade exempelvis innebörden i det läge som han redan tidigare redogjort för i medicinska termer med att berätta hur en vigsel med honom som vigselförrättare skulle se ut. Bland annat skrev han: ”Vigselceremonin skulle därför om jag vore

prästen ledas av någon som med största möda kan hålla sin överkropp upprätt i början av vigseln men sedan är beroende av såväl rollatorer som kryckor. Med kryckornas hjälp skulle jag efter hälften av ceremonin hasa mig över till en specialanpassad sittplats för att därifrån halvliggande fullfölja vigseln.”

13 januari 2011:

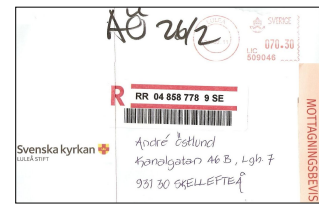
Kammarkollegiet beslutar att bevilja André Östlunds begäran. I beslutstexten skriver man: ”André Östlund har anfört bl.a. sjukdom som grund för begäran om återkallelse av vigselrätten.” Ärendet är därmed avslutat, såvitt André Östlund i detta skede har anledning att tro.

28 januari 2010:

Hjærtberg Wernqvist skickar, enligt egen utsago på Luleå domkapitels vägnar, ett brev till André Östlund. (Något bemyndigande beslut har dock inte kunnat anges efter förfrågan i senare skriftväxling.) Det innehåller tre frågor, formulerade i ett påfallande arrogant tonläge. Den första frågar lustigt nog om Östlunds bevekelsegrunder för sin ansökan till Kammarkollegium. Eftersom denna fråga är *ytterligt noggrant och utförligt besvarad* i tidigare handlingar indikeras härigenom otvetydigt att den som formulerat frågorna inte läst innantill i materialet i ärendet. De två andra, än mer gåtfulla frågorna bygger uppenbart på premissen att André Östlunds bevekelsegrunder skulle ha varit några *andra* – fullkomligt oklart vilka – än just de som domkapitlet redan var ytterst väl informerat om att Östlund *faktiskt* haft. När André Östlund mottar brevet är hans hälsotillstånd akut mycket illa, om möjligt värre än han angivit i repliken till domkapitlets remissvar till Kammarkollegiet. Han har långt viktigare saker att ägna sin mycket begränsade kraft åt. Självfallet slösar han inte energi på att besvara Hjærtberg Wernqvists brev. Vad skulle förplikta honom att svara på rent trams från en entitet som inte varit hans arbetsgivare sedan tjugofyra år tillbaka, och som sedan sekelskiftet inte ens längre hade status av offentlig myndighet (även om det i brevet lät som om man vore det)?

24 februari 2011:

Hjærtberg Wernqvist skickar samma frågor en andra gång, nu i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Eftersom André Östlunds fru inte accepteras som bud tvingas han ut på staden trots att han i princip är helt sängliggande i mycket svår smärta. För honom känns det hela som ytterligare en kränkande behandling från stiftets sida. Svar krävs senast den 21 mars.

15 mars 2011:

André Östlund svarar domkapitlet genom att förbigå Hjærtberg Wernqvist och hennes frågor, för att i stället vända sig direkt till biskop Hans Stiglund i dennes egenskap av domkapitlets ordförande. Östlund rekapitulerar delar av den redan komplicerade bakgrunden och pekar på det ytterst märkliga i situationen, när domkapitlet nu på något sätt tycktes vilja riva upp ett ärende som redan var avgjort med ett myndighetsbeslut – som inte gick att överklaga – och att man nu tycktes vilja utdela repressalier genom att tvinga honom att svara på frågor. Östlund påpekar att man plötsligen talar om ett ”ärende” som domkapitlet sägs ska behandla ”även om Du inte hört av”. I början av sitt brev till Hans Stiglund skriver Östlund: ”Jag förutsätter att varje domkapitelsledamot förutom alla handlingar som rör frågan får tillgång till mitt svar in extenso och i tid för inläsning samt eget ställningstagande om ärendet tas upp.” Han återkommer till detta i brevets avslutande rader: ”I övrigt förutsätter jag att Domkapitlet och samtliga som deltar i behandlingen av frågan har tillgång till samtliga adekvata handlingar i fullständigt skick och i tillräckligt god tid.”

28 mars 2011:

Domkapitlet i Luleå beslutar att som straffåtgärd offentligen stämpla André Östlund som ”illojal” mot Svenska kyrkan. Beslutet fattas med anspråk på stöd i Kyrkoordningens 31 kap., 12 §, som i beslutstexten citeras *in extenso*. De enda potentiellt relevanta skrivningarna där säger att ”Domkapitlet får [---] tilldela prästen skriftlig erinran, om prästen [---] på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha”. Den enda förklaring av vad ”illojalitet” i detta sammanhang skall anses innebära är den följande: ”Om någon är missnöjd med kyrkans beslut att ansöka om vigselrätt finns det demokratiska vägar att gå för att skapa en opinion för en annan uppfattning och för att åstadkomma en förändring. Att använda sig av andra tillvägagångssätt anser domkapitlet inte vara lojalt med Svenska kyrkan och de som gör på detta sätt förtjänar kritik.” Att beslutet att stämpla André Östlund som illojal syftar på dennes förmodade *motiv* – dvs. att verka för förändring genom att skapa opinion med odemokratiska medel utifrån en åsikt om något beslut som fattats inom Svenska kyrkan – framgår även genom att Hjærtberg Wernqvists frågor citeras och sanktioneras i beslutstexten. Den första av dessa lyder: ”1. Den som har förordnande som vigselförrättare inom Svenska kyrkan är inte skyldig att förrätta vigsel. Vilka skäl har föranlett att Du ändå avstår från det vigseluppdrag som Du fått som präst i Svenska kyrkan?”. Lite längre ner i beslutstexten nämns att ”André Östlund har yttrat sig och anför bl.a. att frågorna är fjärran från det skeende som gav upphov till hans

beslut att ta fasta på reglerna i det regelverk som kyrkan och staten gemensamt arbetat fram och som nu är gällande lag.” Däremot förbigår domkapitlet *det enkla faktum att detta är alldeles sant*, och att detta framgår av de handlingar i ärendet som André Östlund uppmanat dess ordförande att se till att alla hade tillgång till och tid att läsa.

Domkapitlets beslut sänds för kännedom till Carina Wikman, André Östlunds församlingskyrkoherde (Skellefteå Sankt Olof).

11 maj 2011:

André Östlund skriver från sjukbädden ett mycket kort svar på domkapitlets överraskande påhopp i form av en fråga. Brevet lyder: ”I BESLUT den 28 mars, sid.2, näst sista stycket [...] sägs om mig *'enligt egen utsago, förrättar han inte så många vigslar varje år'*. Jag önskar uppgift om källan till denna uppgift. Om denna passus hämtats ur en skriven text önskar jag uppgift om var den kan läsas. Skulle den däremot ej finnas tillgänglig i skrift önskar jag besked om vem som varit källan till uppgiften vid domkapitlets sammanträde och på vilket sätt det enhälliga sammanträdet försäkrat sig om dess autenticitet.” Denna fråga har ännu idag – i december 2011 – inte besvarats, trots en lång rad påstötningar.

26 maj 2011:

I *Kyrkans Tidnings* artikel ”Vigselbefriad präst får erinran” figurerar mer eller mindre identiska formuleringar som i straffbeslutet mot André Östlund i sammanhang där andra domkapitel kritiserat präster. Artikeln avslöjar vad Luleå domkapitels *dolda agenda* alltsedan januari 2011 handlat om: man har utan skäl krängt en tolkningsram från kontroverserna i frågan om samkönade äktenskap över André Östlunds sakligt sett helt väsensskilda fall.

11 juli 2011:

Berit Östlund skriver ett personligt brev angående sin mans livssituation mot bakgrund av domkapitlets agerande till Hans Stiglund i hans egenskap av biskop och *pastor pastorum*.

21 juli 2011: David Östlund skriver till domkapitlet och påtalar utförligt hur domkapitlets beslut att stämpla André Östlund som illojal mot Svenska kyrkan bygger på en rad uppenbara och otvetydiga lögner. Han erbjuder domkapitlet en chans att göra upp i godo – trots att domkapitlets agerande rimligen bör vara ett lagbrott. (Han har vid denna tidpunkt ännu inte läst Brottsbalkens 5 kapitel, som inte kan tolkas på annat vis än att domkapitlets ledamöter i lagens mening gjort sig skyldiga till grovt förtal, alternativt förtal.)

22 juli 2011:

David Östlund, som tidigare sökt Hans Stiglund per telefon för att avtala ett möte, söker kontakt via e-post i samma ärende.

23 juli 2010:

Hans Stiglund svarar David Östlund att han hör av sig efter semestern för att avtala tid och plats för ett möte.

16 augusti 2011:

David Östlund tar åter kontakt med Hans Stiglund via e-post, och föreslår ett möte under augusti månad.

25 augusti 2011:

Överenskommelse om möte mellan Hans Stiglund och David Östlund i Luleå den 9 september.

5 september 2011:

Domkapitlet beslutar enhälligt, utan att ange skäl, att bekräfta sitt straffbeslut från den 28 mars genom att lämna David Östlunds skrivelse utan åtgärd, och, som man uttrycker det, ensidigt ”avsluta ärendet”. Beslutskopior för kännedom sänds till prosten Carina Wikman (makarna Östlunds församlingskyrkoherde), till David Östlund och Berit Östlund, men inte till André Östlund själv.

Hans Stiglund skriver med bemyndigande i dagens domkapitelsbeslut ett brev till David Östlund. Brevet kringgår systematiskt samtliga frågor som rests i David Östlunds skrivelse från den 21 juli. Dock bekräftas David Östlunds misstanke om att problemet uppkommit när domkapitlet valt att kränga en referensram från kontroverserna kring samkönade äktenskap på André Östlunds fall. Kopia går till prosten Carina Wikman och Berit Östlund, däremot inte till André Östlund själv.

Hans Stiglund besvarar till sist det personliga brev han fått i egenskap av biskop och *pastor pastorum* från Berit Östlund. Stiglund svarar med arrogans och iskyla i egenskap av domkapitlets ordförande, och förnekar att han har möjlighet att ta något ansvar i egenskap av biskop. Någon kopia för kännedom av detta brev sänds inte till någon.

Beslutsutdrag och brev når Berit och David Östlund först två veckor senare, den 19 september.

9 september 2011:

David Östlund har rest från Stockholm till Luleå för möte med Hans Stiglund. De samtalar i nära två timmar i Stiglunds ämbetsrum. Stiglund underlåter att informera David Östlund om att ett nytt beslut i ärendet redan fattats den 5 september: ett beslut som i realiteten gjort Östlunds resa meningslös. Stiglund underlåter också att nämna att han redan skrivit ett officiellt svar på David Östlunds skrivelse från den 21 juli på domkapitlets vägnar, utan att ta hänsyn till det argumentationsläge som blir glasklart i samtalet – dvs. att Luleå stiftsledning i alla avseenden saknat skäl för sitt handlande, och att dess ordförande i allt väsentligt ännu var omedveten om det faktiska innehållet i handlingarna i ärendet (också när det gällde det viktiga brev från den 15 mars som var ställt till honom själv personligen). På frågan om varför han underlåtit att svara på Berit Östlunds brev svarar Stiglund att han velat avvakta vad som skulle komma fram i dagens samtal, och att han nu skulle svara henne så snart som möjligt efter mötet. Att han *de facto* redan skrivit sitt svar till Berit Östlund fyra dagar tidigare röjs inte med en min.

12 september 2011:

Hans Stiglund skriver ett förbindligt brev till André Östlund i uppenbart syfte att gjuta olja på vågorna. Han söker förringa och trivialisera innebörden av domkapitlets beslut den 28 mars, och han tillskriver beslutet en helt nypåfunnen beslutsmotivering som inte bara är logiskt oförenlig med vad som faktiskt står i beslutstexten (inte minst när den citerar Hjærtberg Wernqvists fråga nr. 1), utan också logiskt oförenlig med vad han själv skrivit till David Östlund den 5 september (i ett brev som nu ännu inte avsänts). Även här förnekar Stiglund explicit sitt ansvar som biskop och *pastor pastorum*.

17 september 2011:

André Östlund skriver till domkapitlet, med utgångspunkt i Hans Stiglunds brev av den 12 september. Han påvisar det förolämpande i Stiglunds försök att bagatellisera domkapitlets angrepp på hans person, och konstaterar att något möte med Stiglund självfallet är uteslutet så länge stiftsledningen håller fast vid sitt förtal. Östlund begär också att få ta del av en komplett samling handlingar i ärendet från domkapitlet, t.ex. material som visar vad dess ledamöter fått ta del av som underlag inför sitt beslut den 28 mars. (Något sådant har ännu inte kommit.) Han meddelar också att David Östlund är hans bemyndigade företrädare i kontakt med domkapitlet.

19 september 2011:

Protokollsutdrag och brev från den 5 september når till sist Berit Östlund och David Östlund. Ingen information om något av detta sänds till André Östlund själv. Däremot får Carina Wikman, paret Östlunds församlingskyrkoherde, protokollsutdrag samt kopia av brevet till David Östlund. Berit Östlund svarar spontant i brev till Hans Stiglund att hon vänt sig till stiftets biskop och *pastor pastorum*, men att brevet från domkapitlets ordförande nu gjort klart att någon sådan över huvud taget inte fanns i stiftet. Hon avslutar: ”Min besvikelse saknar ord och min förtvivlan är stor.”

8 oktober 2011:

David Östlund skriver till domkapitlet och sammanfattar läget. Han klargör de bindande skälen för att domkapitelsledamöternas agerande den 28 mars och den 5 september är att betrakta som grovt förtal, alternativt förtal, i enlighet med Brottsbalkens 5 kap, 1-2§. Han begär uppgift om huruvida också beslutet den 5 september varit enhälligt, samt om vilka ledamöter som deltog i detta beslut. (Ingenting av detta framgick av det protokollsutdrag han fått.) David Östlund begär också att André Östlund själv delges de handlingar i ärendet som man gladeligen skickat till andra personer efter den 5 september, men underlåtit att skicka till honom själv. Han pekar på det absurda i att detta inte har gjorts från början.

14 oktober 2011:

Domkapitlet meddelar via mejl att beslutet av den 5 september var enhälligt, och i ett utförligare protokollsutdrag i elektronisk form vilka ledamöter som deltog i beslutet.

29 oktober 2011:

David Östlund skriver till samtliga ledamöter som tagit del i något av de båda domkapitelsbesluten, och ställer en rad frågor om deras delaktighet och förhållningssätt till dessa brottsliga gärningar. Bland annat frågar han om de ännu stod fast vid de uppfattningar som uttryckts i de båda besluten, och som med konklusiva skäl visats vara rena och uppenbara lögnar. Han konstaterar vidare att tystnad från respektive ledamot i detta sammanhang måste tolkas som samtycke, dvs. som ett medgivande av att den bild av läget som ges i David Östlunds brev är helt korrekt. Ingen av ledamöterna har hittills – i mitten av december 2011 – visat civilkurage genom att svara.